

Leconomista Ramon Trias Fargas va escriure l'any 1985 el llibre *Narració d'una asfíxia premeditada*, en el qual, entre moltes altres coses, defensava la participació de les autonomies en el total dels ingressos de l'estat. Aquesta era la millor opció, enfront dels "anuncis de possibles i futures cessions d'alguns impostos concrets, que sempre seran els menys interessants o productius per al Govern estatal". El criteri de CiU no va ser tingut llavors en compte i les autonomies no van començar a participar d'un dels grans tributs de l'estat fins a l'any 1993, amb la cessió d'un 15% de l'IRPF, aprofitant que per primera vegada els socialistes havien perdut al Congrés dels Diputats la majoria absoluta. La proposta de Trias Fargas es basava en l'estabilitat i la seguretat de fonts de finançament que aquesta via de participació en el total dels impostos estatals proporcionaria a les autonomies.

Des del dilluns 19 de desembre sabem com el Govern espanyol vol retallar el model finançament del nou Estatut. Sempre pensant en generalitzacions a quinze autonomies, amb la restricció de partida que això significa, no vol cedir ni l'IVA ni l'impost de societats, i només ofereix un augment en l'IRPF de l'actual 35% al 50%. Al final potser oferiran fins i tot el 100% d'aquest impost i llavors semblarà que el Govern estatal ha cedit generosament. Cal no oblidar, però, que durant tota la tardor del 2005 el tradicionalment ponderat ministre Solbes ha elevat progressivament el to de les seves crítiques al nou Estatut de Catalunya, fins al punt d'arribar a demanar per al Govern estatal la recuperació del percentatge d'IVA cedit a les autonomies l'any 2001 pel Govern del PP.

L'IVA i l'impost de societats són els dos grans impostos del futur, els que definiran un sistema tributari modern i eficient. Des de fa molts anys, aquests dos són els impostos que més augmenten en recaptació: l'any 2004 la recaptació de l'IVA va créixer un 9,7%, i la de l'impost de societats va créixer el 18,7% en el conjunt de l'estat, enfront del migrat 1,3% de l'IRPF i del 0,7% dels impostos especials. A Catalunya els increments van ser encara més grans: societats, 18%; IVA, 13%; mentre que l'IRPF només va créixer un 4%

El tradicionalment ponderat ministre Solbes ha elevat progressivament el to de les seves crítiques al nou Estatut de Catalunya.

El parany de Solbes

El finançament és un dels esculls més importants de l'Estatut de Catalunya a Madrid. La proposta de sistema de finançament del ministre Solbes pot amagar una estratègia de negociació que pretengui representar grans canvis, però sense cedir gairebé res.

i els impostos especials van caure un 20%. Al País Valencià els increments van ser també més grans: societats, 18%; IVA, 16%; mentre que l'IRPF només va créixer un 5% i els impostos especials van caure un 6%. Finalment, a les Illes Balears els increments van ser també més grans: societats, 17%; IVA, 12%; mentre que l'IRPF només va créixer un 1% i els impostos especials van créixer un 7%.

L'IVA és molt fàcil, àgil i barat de gestionar, molt més que l'IRPF. L'imprès de l'IVA només ocupa una pàgina, la seva operativa és molt senzilla i és un impost en el qual costa molt fer-hi frau fiscal; només es pot practicar si es posa d'acord tota la cadena de producció. L'IRPF, en canvi, cada any canvia i són milions les hores que perden els funcionaris de l'Agència Tributària revisant

declaracions, fent devolucions i insu-
truint expedients d'inspecció i sanció.
Només per facilitats de gestió tributària
es preveuen a tot arreu futures rebaixes
de l'IRPF i augments de l'IVA, com
passa a Alemanya, on la gran coalició
CDU-SPD està d'acord amb rebaixar i
simplificar l'IRPF i apujar l'IVA: és
una qüestió de simple gestió tributària,
no és una qüestió de si l'IVÀ és de dreta
(que ho és, perquè perjudica més les
rendes més baixes, que fan un esforç
més gran a l'hora de pagar el mateix
impost que les rendes més altes), o de si
l'IRPF és d'esquerra (que també ho és,
ja que paga més qui més guanya en pro-
porció).

També es diu que l'IVA és un impost
invisible: quan es va de compres o es
menja en un restaurant gairebé no t'a-
dones que estàs pagant un impost, per-
què està plenament assumit com si fos
una part integrant del preu. L'IRPF, en
canvi, és massa visible: cada any rene-
gues contra el nou formulari de l'im-
près, les noves instruccions i les noves
disposicions que cal considerar per no

	IVA Avantatges	IRPF Inconvenients
GESTIÓ	Barata, molt poc costosa en termes de gestió tributària	Cara, milions d'hores destinades a gestionar-lo
OPERATIVA	Senzilla	Complexa
IMPRESOS	Un sol full	Molts fulls
VARIACIONS ANUALS	No	Sí
RECAPTACIÓ	Creix per sobre del 10% anual	Creix per sota del 3% anual
PERCEPCIÓ O VISIBILITAT DEL PAGAMENT	Baixa	Alta
FRAU FISCAL	Quasi impossible	Fàcil desviació de les rendes més altes a societats patrimonials
TENDÈNCIA INTERNACIONAL	Tipus impositius a l'alça	Tipus impositius a la baixa

equivocar-te. En darrer terme, l'IVA fa molt difícil el frau fiscal, ja que és tota la cadena del procés productiu la que s'ha de posar d'acord per manipular les declaracions. Això afecta també la comptabilitat: en el full de l'imprès de l'IVA es demana que les empreses hi declarin les seves vendes. L'IRPF, en canvi, és un impost molt fàcilment "escapolible" per a les grans fortunes, que eviten els tipus màxims molt fàcilment: així, per exemple, l'any 2000 a tot l'estat només hi havia 50.000 declarants de l'IRPF, d'un total de més de 12 milions de declaracions, amb una base imposable igual o superior als 120.000 euros anuals ("Memòria Tributària de l'Agència Tributària, 2001"): les rendes més altes, via societats patrimonials i altres tipus d'empreses, avui poden eludir còmodament la progressivitat de l'IRPF. Tot resumint, doncs, sembla que l'impost amb més inconvenients de tota mena, el més antipàtic, pot ser cedit a la Generalitat.

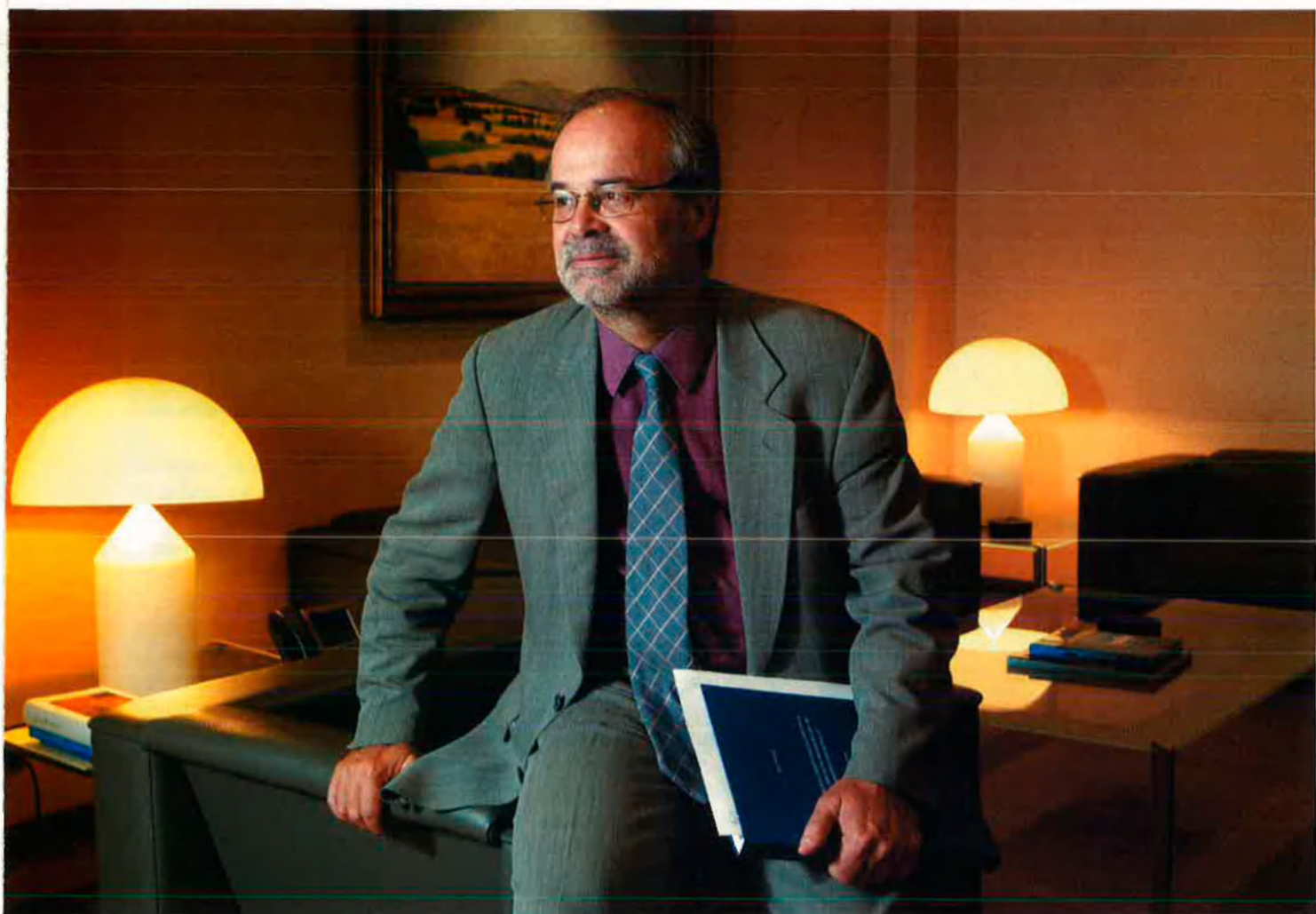
El finançament autonòmic del PSOE ofereix la pitjor cara del socialisme espanyol: només parla d'igualtat de resultats i no d'igualtat d'oportunitats. No parla de què convé i què és millor per al creixement econòmic futur de Catalunya i no té en compte si és eficient imposar el mateix model de finançament a un petit territori agrari o turístic i a un gran territori industrial com Catalunya, que té pendent encara la reconversió industrial vers sectors d'un valor afegit

superior. Això és bàsic per al nostre futur tant empresarial com social i si un nou model de finançament per a Catalunya no dóna un tractament personalitzat a la seva economia diferenciada serà un mal model de finançament.

Un model de finançament diferenciat, com el concert econòmic, no és un luxe, sinó que respon a una asimetria necessària: com tots els països de dimensió gran o mitjana, l'estat espanyol és també un exemple de gran heterogeneïtat productiva: hi ha autonomies molt industrialitzades, com ara el País Basc i Navarra (amb un 40% del seu PIB generat per la indústria) o Catalunya i el País Valencià (30% i 22% respectivament). També n'hi ha de monocultiu turístic, com Balears i Canàries (75% del seu PIB), o bé amb monocultiu de serveis, com Madrid (70% del seu PIB, per només un 10% industrial). Finalment, a Andalusia, Extremadura, les Castelles i Múrcia, l'agricultura genera un 10-15% del seu PIB, mentre que a Europa el PIB agrari tot just arriba al 2%. Es eficient imposar a totes les autonomies el mateix model de finançament?

Als Estats Units els estats poden apujar i abaixar tipus impositius, establir o eliminar deduccions de la quota, i són àmpliament reconegudes les bondats de la competència fiscal entre administracions. A Alemanya ara es plantegen també una reforma del Senat en la qual els estats federals perdrien dret de veto,

L'IVA i el de societats són els dos grans impostos del futur, els que definiran un sistema tributari modern i eficient

El conseller Castells va defensar fins al mes de setembre poder limitar al 50% els impostos de Catalunya a disposició de l'estat.

a canvi d'obtenir més capacitat normativa per practicar precisament més competència fiscal. A l'Espanya de les autonomies només poden abaixar impostos les comunitats que, gràcies a la discrecionalitat del Govern estatal en inversions i transferències, disposen de més diners dels necessaris per reduir la pressió fiscal.

De la mateixa manera que persones de pes diferent compren talles diferents d'un mateix vestit, el concert només és eficient per a les regions amb un nivell de renda elevat, mentre que és un mal sistema per a les regions pobres, ja que pressuposa que un territori s'espavila amb els propis recursos que genera. Irlanda del Nord, per exemple, va rebre el concert econòmic del Regne Unit l'any 1921 i el va retornar l'any 1922 perquè no li sortia a compte. I si el País Basc el va aconseguir preservar després de les guerres carlines era perquè

Només per facilitar la gestió tributària es preveuen a tot arreu futures rebaixes de l'IRPF i augments de l'IVA

es tractava d'un país agrari, sense que els espanyols poguessin imaginar que passarien a ser un territori ric en tan poc temps, ja que mai no van preveure que el País Basc s'industrialitzaria com ho va fer entre 1880 i 1895.

El conseller Castells va estar defensant entre els mesos d'abril i setembre del 2005 la proposta del Govern de la Generalitat, de poder limitar al 50% el màxim dels impostos de Catalunya de què el Govern espanyol podia disposar. Castells ha defensat aquest límit en diverses ocasions i de manera brillant en aquests mesos, amb arguments plens de rigor acadèmic i de passió política, en defensa d'un principi irrefutable de

federalisme: igualtat entre els dos poders, central i regional, en tots els impostos. Com més s'allunyi la proposta de cessió d'impostos a la Generalitat d'aquest principi, més explicacions haurà de donar el conseller Castells. Esperem no haver de lamentar l'autolimitació acceptada pels partits catalans, a instàncies del dictamen del Consell Consultiu, de no fixar cap tipus de percentatges o límits als impostos que anualment s'emporta l'estat de Catalunya.

*Ramon Tremosa i Balcells
Departament de Teoria Econòmica,
Universitat de Barcelona*